

БЕЗОПЛАТНА ПРАВОВА ДОПОМОГА

**Кременецький місцевий центр з надання
безоплатної вторинної правової допомоги**

Порядок здійснення охорони земель і ґрунтів від забруднення відходами

Поняття, зміст та завдання охорони земель і ґрунтів

На сьогодні в Україні однією із найактуальніших проблем є питання охорони земель і ґрунтів. Правове регулювання даного питання є зазначеним серед таких нормативних актів, як Закон України «Про охорону земель», Закон України «Про охорону навколишнього середовища», Закон України «Про відходи», а також у Земельному кодексі, Кримінальному кодексі та Кодексі про адміністративні правопорушення.

Самі ж поняття «охорони земель» та «охорони ґрунтів» визначені у статті 1 Закону України «Про охорону земель».

Так під охороною земель потрібно розуміти систему правових, організаційних, економічних, технологічних та інших заходів, які спрямовані на раціональне використання земель, здійснюють запобігання необґрунтованому вилученню земель сільськогосподарського призначення для несільськогосподарських потреб, а також захист від шкідливого антропогенного впливу, для відтворення і підвищення

родючості ґрунтів, продуктивності земель лісового фонду, забезпечення особливого режиму використання земель природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення.

У питанні охорони ґрунтів застосовується система аналогічних заходів, що спрямовані на збереження і відтворення родючості та цілісності ґрунтів, їх захисту від деградації і веденні сільськогосподарського виробництва з дотриманням ґрунтозахисних технологій та забезпеченням екологічної безпеки довкілля.

З цього можна зробити висновок, що завданням охорони земель ґрунтів полягає у забезпеченні збереження відтворення земельних ресурсів, її екологічної цінності та природних і набутих якостей землі.

Виконання такого завдання покладено на центральний та територіальні органи Держгеокадастру, які реалізують державну політику у сфері нагляду і контролю в агропромисловому комплексі, дотриманням вимог земельного законодавства, використанням охороною земель усіх категорій і форм власності, а також родючістю ґрунтів.

Заходи щодо охорони земель

Система заходів у галузі охорони земель включає:

- державну комплексну систему спостережень, яка здійснюється за допомогою картографічних, топографо-геодезичних, ґрунтових, агрохімічних, радіологічних та інших обстежень, розвідуванні стану земель і ґрунтів та їх моніторингу.
- розробка програм загальнодержавного і регіонального рівня з використання та охорони земель;
- створення екологічної мережі;
- здійснення районування (зонування) земель, що включає в себе:
 1. поділ земель за цільовим призначенням з урахуванням природних умов, агробіологічних вимог сільськогосподарських культур, розвитку господарської діяльності та пріоритету вимог екологічної безпеки;
 2. установлення вимог з раціонального використання землі у відповідності до району (зони);
 3. визначення територій, яким необхідний особливий захист від антропогенного впливу;
 4. установлення в межах певних зон необхідних видів екологічних обмежень щодо використання земель або ґрунтів з урахуванням їх особливостей.
- економічне стимулювання впровадження заходів щодо охорони та використання земель і підвищення родючості ґрунтів здійснюється шляхом:
 1. надання податкових і кредитних пільг фізичним і юридичним особам, які за власні кошти здійснюють заходи щодо захисту земель від ерозії та підвищення родючості ґрунтів;
 2. звільнення від плати за землю землевласників, землекористувачів на земельних ділянках яких здійснюються роботи з меліорації, рекультивації, консервації земель та інші роботи щодо охорони земель, а також виплата компенсацій сільськогосподарським товаровиробникам за недоотриману частку доходу внаслідок консервації деградованих, малопродуктивних, та техногенно забруднених земель;
 3. застосування прискореної амортизації основних фондів землеохоронного і природоохоронного призначення.
- забезпечення екологічної та санітарно-гігієнічної безпеки громадян шляхом визначення вимог якості земель, родючості ґрунтів, а також допустимого антропогенного навантаження та господарського освоєння земель.
-

Відповідальність за забруднення земель і ґрунтів

Громадяни і юридичні особи які здійснюють псування та забруднення сільськогосподарських угідь та інших земель хімічними, радіоактивними речовинами і стічними водами, засмічення промисловими, побутовими та іншими відходами несуть цивільну, адміністративну або кримінальну відповідальність відповідно до законодавства. Цивільна відповідальність винних осіб полягає у зобов'язанні відшукувати шкоду, заподіяну нею внаслідок порушення ними земельного законодавства.

Адміністративна відповідальність як найбільш поширений вид юридичної відповідальності полягає у адміністративному стягненні (штрафі), що накладається у встановленому порядку державними органами й органами місцевого самоврядування. Так відповідно до статті 52. Кодексу України про адміністративні правопорушення - за псування сільськогосподарських та інших земель, забруднення їх хімічними і радіоактивними речовинами, нафтою та нафтопродуктами, неочищеними стічними водами, виробничими та іншими відходами, а також невжитті заходів по

боротьбі з бур'янами -тягне за собою накладення штрафу на громадян від двадцяти до вісімдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а на посадових осіб, громадян - суб'єктів підприємницької діяльності - від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Стаття 239 Кримінального кодексу України передбачає відповідальність за забруднення або псування земель речовинами, відходами чи іншими матеріалами, шкідливими для життя, здоров'я людей або довкілля, внаслідок порушення спеціальних правил, якщо це створило небезпеку для життя, здоров'я людей чи довкілля, -караються штрафом від однієї до чотирьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років. До аналогічних дій, що спричинили загибель людей, їх масове захворювання або інші тяжкі наслідки, - застосовується покарання обмеженням волі на строк від двох до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади чизайматися певною діяльністю строком до трьох років.